

Government of the Netherlands

UABIO

Тренінг з питань скорочення викидів парникових газів

СИСТЕМА ТОРГІВЛІ КВОТАМИ НА ВИКИДИ ПАРНИКОВИХ ГАЗІВ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇЇ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

Тетяна Желєзна Т.А., к.т.н.
ГО «Агентство з відновлюваної енергетики»

Зміст презентацій щодо СТВ і системи МЗВ на Тренінгу із питань скорочення викидів парникових газів (лектор: Желізна Т.А.)

❖ Огляд системи торгівлі квотами на викиди парникових газів ЄС, системи моніторингу, звітності та верифікації (СТВ ЄС, МЗВ ЄС)

Загальна інформація про СТВ ЄС; Передумови створення системи торгівлі викидами; Межі охоплення СТВ ЄС; Обмеження та дозволи на викиди парникових газів (ПГ); Зведений реєстр і Журнал транзакцій СТВ ЄС; Моніторинг, звітність, верифікація. Цикл відповідності; Підсумки щодо фаз функціонування СТВ ЄС та законодавчої бази.

❖ Регуляторна база та технічні аспекти системи моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів в Україні (МЗВ України)

Загальна інформація про систему МЗВ викидів ПГ. Перелік видів діяльності, викиди ПГ в результаті провадження яких підлягають моніторингу, звітності та верифікації. Алгоритм дій операторів установок для дотримання вимог законодавства з МЗВ. Порядок здійснення моніторингу та звітності щодо викидів ПГ. Методичні рекомендації з оцінки викидів ПГ за видами діяльності установок. Загальні рекомендації з дотримання вимог до моніторингу та звітності щодо викидів ПГ. Рекомендації з врахування біомаси у системі МЗВ викидів ПГ. Порядок верифікації звіту оператора про викиди ПГ. Перелік нормативно-правових актів та методичних рекомендацій у сфері МЗВ викидів ПГ.

❖ Перспективи впровадження в Україні системи торгівлі квотами на викиди парникових газів (СТВ України)

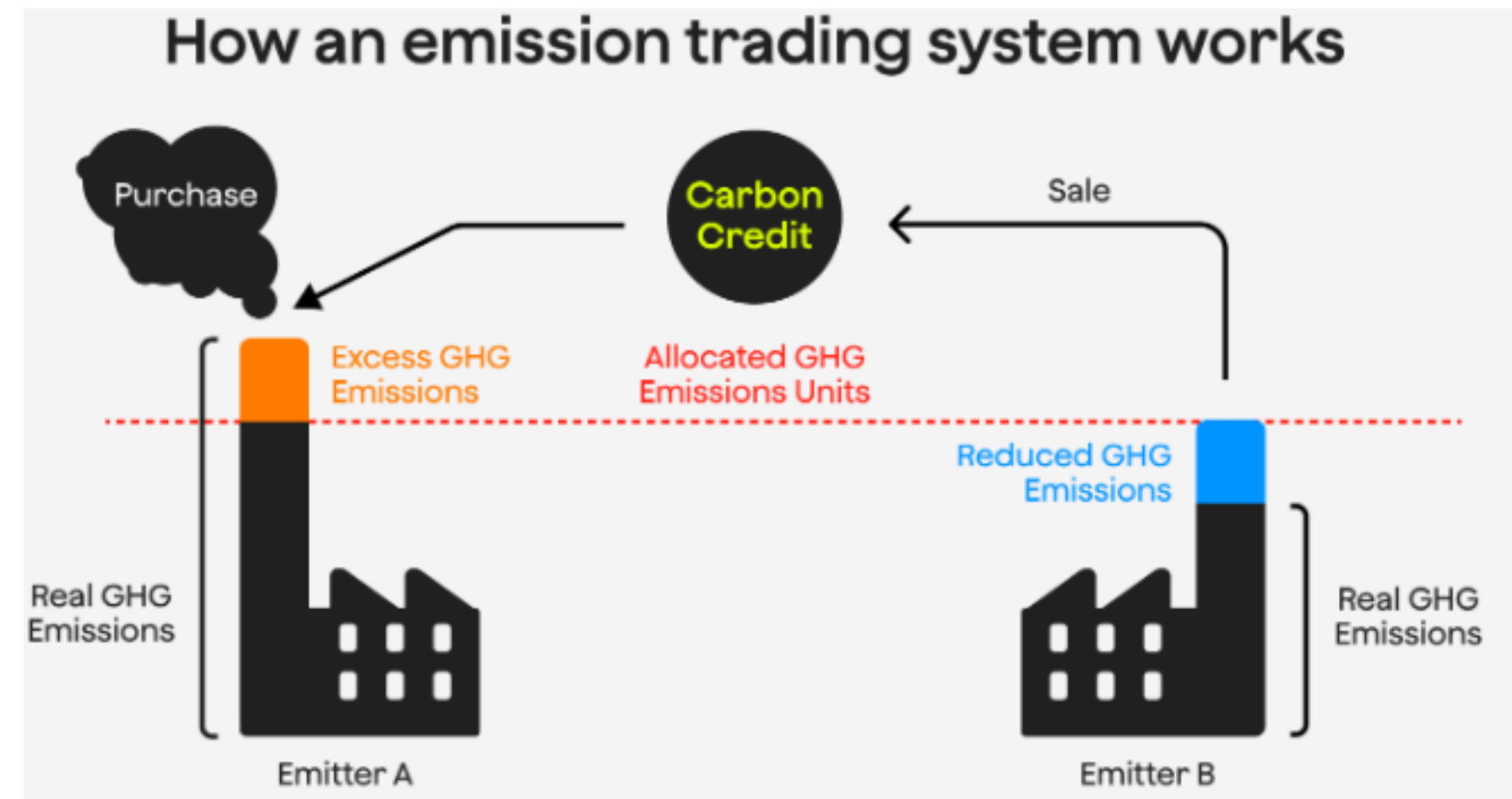
Зобов'язання України щодо створення СТВ. Проєкт Стратегії впровадження СТВ в Україні на період до 2033 р. Погляди експертів на умови ефективної кліматичної політики в Україні. Концепція ЕВА впровадження в Україні національної СТВ.

Система торгівлі викидами ЄС – загальна інформація

- Почала функціонувати у **2005 р.** Принцип роботи СТВ ЄС: **обмеження** викидів парникових газів (ПГ) та **торгівля** дозволами на викиди ПГ («обмежуй і торгуй»).
- **Парникові гази:** діоксид вуглецю CO₂, закис азоту (N₂O), перфторвуглеці.
- Дозволи (квоти) на викиди купуються на **аукціонах**, а для певних секторів видаються **безкоштовно**.
- Кожний дозвіл дає **право** емітувати 1 т CO₂ або еквівалентну кількість закису азоту і перфторвуглеців.
- **Установки / сектори, охоплені СТВ ЄС:** стаціонарні установки (спалювальні, промислові в енергоємних секторах); авіація; морський транспорт (з 2024 р.)
- З одного боку, ціна на викиди ПГ підвищує витрати підприємств. З іншого, СТВ ЄС спонукає **скорочувати** викиди ПГ на тих підприємствах, де це найбільш **фінансово вигідно**.

https://climate.ec.europa.eu/eu-action/eu-emissions-trading-system-eu-ets_en

<https://www.senken.io/glossary/eu-ets>

Директива 2003/87 ЄС – законодавча база СТВ ЄС

Зміст Директиви

(прийнята 13.10.2003, наразі дійсна версія від 01.03.2024, 17-та):

- ❑ **Визначення:** дозволи на викиди, парникові гази, емісія ПГ, установка, паливо, оператор та ін. (Розділ I).
- ❑ **Особливості** застосування СТВ до авіації і морського транспорту (поступове входження до СТВ) (Розділ II).
- ❑ **Особливості** застосування СТВ до стаціонарних установок (Розділ III), у т.ч.: Дозволи на операційну діяльність; Аукціони, кошти для Фонду Модернізації/Інновацій, кошти за принципом «солідарності», використання коштів від аукціонів.
- ❑ **Положення**, що стосуються стаціонарних установок, авіації, морського транспорту (Розділ IV), у т.ч.: Здача дозволів; Моніторинг, звітування, верифікація; Штрафи; Умови виключення невеликих/інших установок з СТВ ЄС.
- ❑ СТВ у секторі будівель, дорожнього транспорту та інших секторів (Розділ IV а) – **СТВ2***, **окрема від існуючої СТВ ЄС**
- ❑ **Перелік** видів діяльності і відповідних ПГ, які охоплені межами СТВ ЄС (Додаток I).
- ❑ **Перелік** ПГ, які відповідають визначенню ПГ у відповідному розділі (Додаток II).
- ❑ **Збільшення** (%) кількості дозволів на аукціоні для певних країн ЄС за принципом «солідарності» (Додаток II а).
- ❑ **Розподілення** між певними країнами коштів Фонду Модернізації (Додаток II б).
- ❑ **Перелік** видів діяльності і відповідних ПГ, які охоплені межами СТВ2 (Додаток III).
- ❑ **Принципи** моніторингу, звітності (Додаток IV), верифікації (Додаток V) для стаціонарних установок, авіації, секторів СТВ2.

* https://climate.ec.europa.eu/eu-action/eu-emissions-trading-system-eu-ets/ets2-buildings-road-transport-and-additional-sectors_en

Цикл відповідності СТВ ЄС

Річна процедура **моніторингу, звітності та верифікації** разом із пов'язаними процесами – **цикл відповідності** СТВ ЄС. «Оператор»: особа, яка експлуатує або контролює установку або якій було делеговано вирішальні економічні повноваження щодо технічного функціонування установки (Директива СТВ ЄС).

«Верифікатор»: юридична особу, яка здійснює діяльність з перевірки та акредитована національним органом з акредитації (Регламент акредитації та верифікації).

РЕГЛАМЕНТ МОНІТОРИНГУ ТА ЗВІТНОСТІ

[Regulation \(EU\) 2018/2066](#)

Ст. 38. Матеріальні потоки біомаси

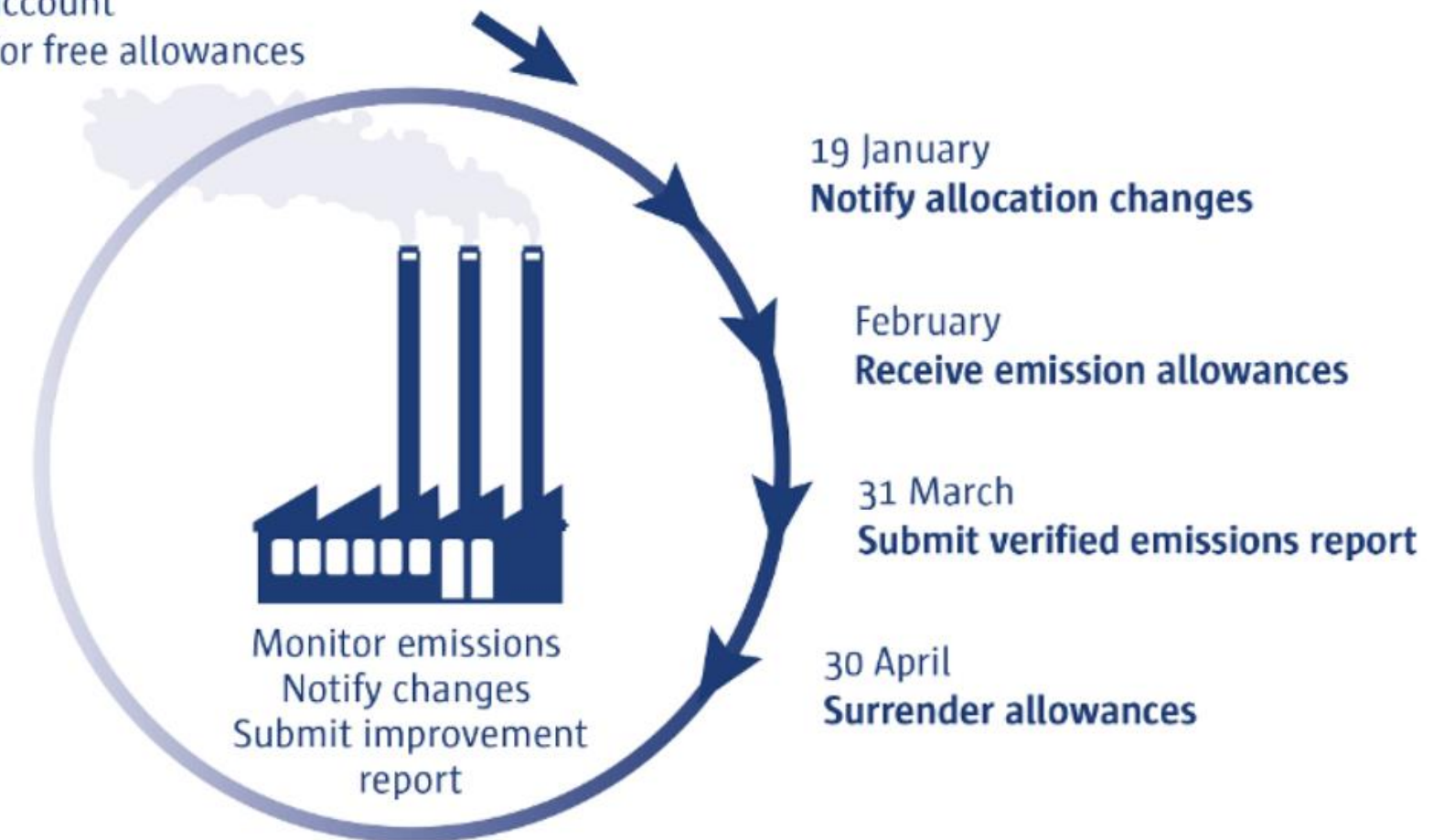
38(5): Рідкі біопалива, біорідини та палива з біомаси, що використовуються для спалювання, мають відповідати критеріям **сталості** та скорочення викидів ПГ згідно §§ 2-7 та 10 Ст. 29 Директиви (ЄС) 2018/2001 (RED III). Якщо біомаса, яка використовується для спалювання, не відповідає вимогам цього пункту, її вміст вуглецю вважається **викопним** вуглецем.

РЕГЛАМЕНТ АКРЕДИТАЦІЇ ТА ВЕРИФІКАЦІЇ

[Regulation \(EU\) 2018/2067](#)

ФОРМИ (шаблони) для планів моніторингу, річних звітів про викиди, протоколів перевірки, звітів про вдосконалення. **ПОСІБНИКИ** для операторів, верифікаторів, Національних уповноважених органів (на веб-сайті Єврокомісії).

Apply for emission permit
Open account
Apply for free allowances

Зобов'язання України щодо створення системи торгівлі викидами (СТВ)

Додатком ХХХ до Глави 6 «Навколишнє природне середовище» Розділу V «Економічне і галузеве співробітництво» **Угоди про асоціацію** між Україною та ЄС, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, ратифікованою Законом України від **16.09.2014** № 1678-VII, передбачено впровадження **Директиви Європейського Парламенту та Ради (ЄС) 2003/87/ЄС*** від 13.10.2003 про встановлення схеми торгівлі квотами на викиди парникових газів у межах Союзу:

- **прийняття національного законодавства та визначення компетентного органу;**
- **створення системи визначення відповідних установок та парникових газів;**
- **розроблення національного плану розподілу квот між установками;**
- **створення системи видачі дозволів на викиди ПГ та видачі квот для торгівлі між установками в межах України;**
- **створення системи моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів, системи забезпечення дотримання законодавства, а також процедур консультацій з громадськістю.**

* Директива 2003/87 ЄС – законодавча база СТВ ЄС.

Проект Стратегії впровадження системи торгівлі квотами на викиди парникових газів в Україні на період до 2033 року
<https://mepr.gov.ua/povidomlennya-pro-oprylyudnennya-proyektu-rozporyadzhennya-kabinetu-ministriv-ukrayiny-pro-shvalennya-strategiyi-vprovadzhennya-systemy-torgivli-kvotamy-na-vykydy-parnykovykh-gaziv-v-ukrayini-na-period/>

Роль системи моніторингу, звітності та верифікації у створенні СТВ України

Система МЗВ є фундаментальною передумовою функціонування системи торгівлі квотами на викиди парникових газів (СТВ) в Україні

Система МЗВ запроваджена з **01.01.2021**, проте наразі має **обмежене** застосування. Це спричинено тим, що подання звітності та інших документів, що вимагається відповідно до норм чинного законодавства в документальній та/або в електронній формі, **призупиняється** у період дії воєнного стану або стану війни згідно із положеннями Закону України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни». Також існують **відмінності** вимог системи МЗВ в Україні від діючих вимог СТВ ЄС щодо сфери охоплення видів діяльності та її структури.

Закон України «Про засади моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів»

Оператор - юридична особа або фізична особа-підприємець, яка здійснює технічну експлуатацію установки, що перебуває в її власності або користуванні.

Установка - стаціонарний технічний об'єкт, на якому оператор провадить один або більше видів діяльності, а також іншу діяльність, яка має безпосередній технологічний зв'язок з видами діяльності, що провадяться на такому об'єкті, та може впливати на викиди парникових газів.

Джерело викидів парникових газів - окрема частина установки, з якої здійснюються викиди парникових газів, або процес у межах установки, який призводить до викидів парникових газів.

Парникові гази - двоокис вуглецю (CO₂), метан (CH₄), закис азоту (N₂O), гідрофторвуглеці, перфторвуглеці, гексафторид сірки (SF₆) та інші газоподібні складові атмосфери, які поглинають та випромінюють інфрачервоне випромінювання.

Моніторинг - збір, обробка, аналіз та зберігання оператором даних для визначення обсягів викидів парникових газів.

План моніторингу (ПМ) - документ, який визначає комплекс заходів з моніторингу, розробляється оператором на підставі типових форм стандартного або спрощеного ПМ і подається до уповноваженого органу для затвердження.

Звіт оператора - звіт про викиди парникових газів, складений оператором за результатами моніторингу за звітний період.

Звітний період - один календарний рік, протягом якого здійснюється моніторинг та за який складається звіт оператора.

Уповноважений орган* - центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, у сфері моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів.

* Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України

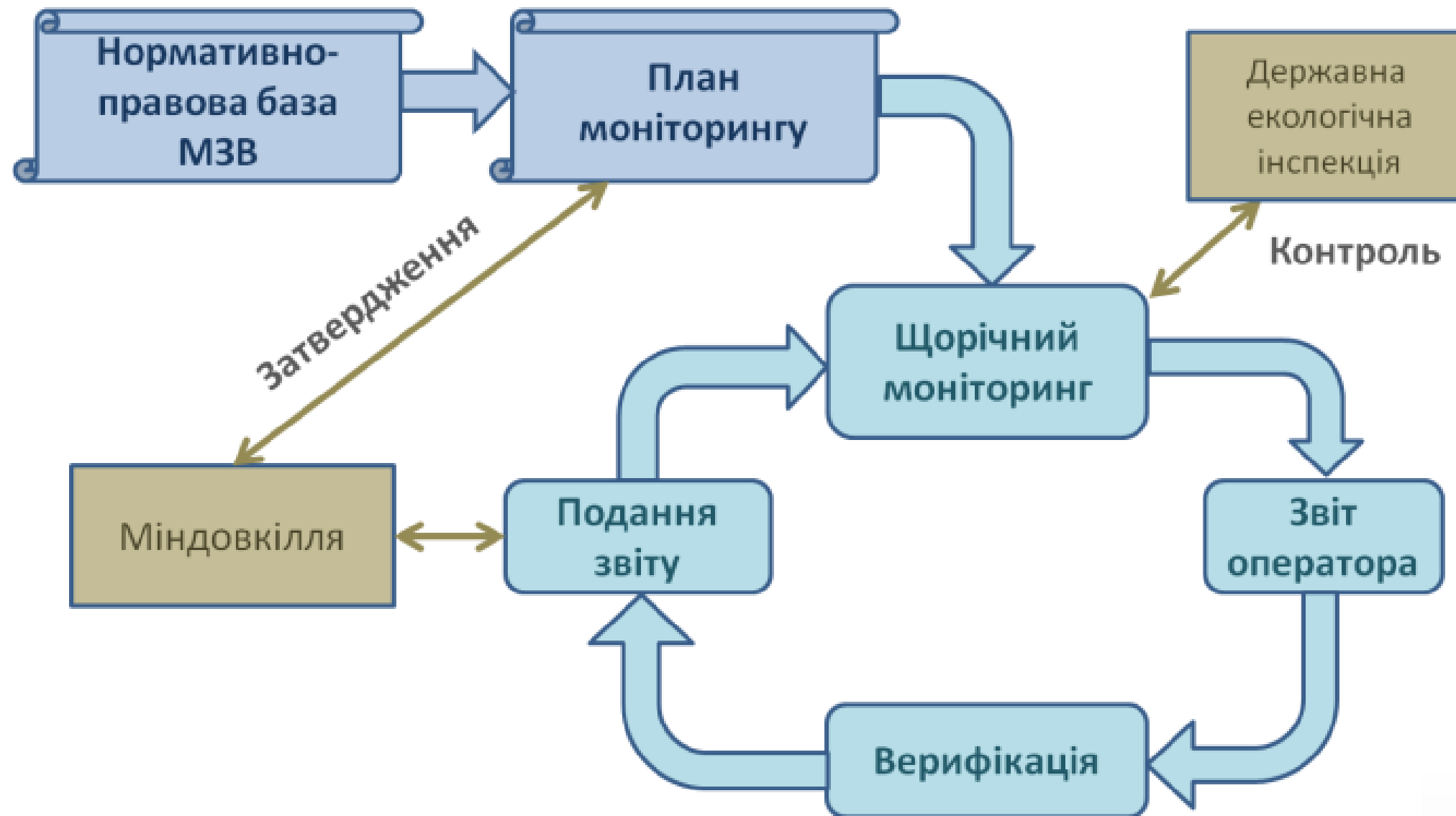
Установки, з яких здійснюються викиди парникових газів, підлягають реєстрації в **Єдиному реєстрі з МЗВ викидів ПГ**.

ПЕРЕЛІК видів діяльності, викиди парникових газів в результаті провадження яких підлягають моніторингу, звітності та верифікації

НАЗВА ВИДУ ДІЯЛЬНОСТІ	ПГ
Спалювання палива в установках, загальна номінальна теплова потужність (НТП) яких перевищує 20 МВт (за винятком установок для спалювання небезпечних або побутових відходів, установок, які використовуються для досліджень, розробки та тестування нових продуктів і процесів, а також установок, що споживають виключно біомасу або біопаливо); устаткування з НТП до 3 МВт не враховується для визначення загальної НТП установки	CO ₂
Переробка нафти. Виробництво коксу.	CO ₂
Випалювання або спікання, в тому числі агломерація металеві руди (зокрема сульфідної руди)	CO ₂
Виробництво чавуну або сталі, в тому числі безперервний розлив, виробнича потужність якого перевищує 2,5 т/год	CO ₂
Виробництво або обробка залізовмісних сплавів (у т. ч. феросплавів), якщо загальна НТП агрегатів із спалювання перевищує 20 МВт ; устаткування для обробки залізовмісних сплавів включає, зокрема, прокатні стани, нагрівальні печі, ковальське обладнання, ливарні, устаткування для покриття (плакування) та очищення (протравлення) поверхонь	CO ₂
Виробництво цементного клінкеру в обертових випалювальних печах, виробнича потужність яких перевищує 500 тонн на добу , або в інших печах, виробнича потужність яких перевищує 50 тонн на добу	CO ₂
Виробництво вапна або кальцинація доломіту або магнезиту в печах, виробнича потужність яких перевищує 50 т/добу	CO ₂
Виробництво азотної кислоти	CO ₂ та N ₂ O
Виробництво аміаку	CO ₂
Виробництво скла, включаючи скловолокно, з потужністю плавлення понад 20 тонн на добу	CO ₂
<i>Примітка: Якщо на установці наявні декілька виробничих процесів, що належать до одного виду діяльності, їх потужності підсумовуються оператором установки.</i>	

Загальна схема циклу МЗВ

Основні елементи циклу МЗВ:

- Оператор здійснює моніторинг викидів ПГ протягом року (звітнього періоду).
- Після закінчення календарного року він повинен підготувати звіт про викиди ПГ, отримати верифікаційний звіт, в якому за результатами верифікації звіт оператора визнано задовільним.
- Оператор подає звіт оператора разом з верифікаційним звітом Міндовкіллю.

Після запуску СТВ в Україні до циклу МЗВ буде додано: придбання квот на викиди ПГ, отримання безкоштовних квот (якщо має місце), здача квот на викиди ПГ → цикл відповідності як у СТВ ЄС.

Surrender allowances
By 30 April

Enter emissions
by 31 March

Mark emissions as verified

ПОВІДОМЛЕННЯ про оприлюднення проєкту розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії впровадження системи торгівлі квотами на викиди парникових газів в Україні на період до 2033 року»

05/06/2024 : 15:46

ПОВІДОМЛЕННЯ

про оприлюднення проєкту розпорядження Кабінету Міністрів України

«Про схвалення Стратегії впровадження системи торгівлі квотами на викиди парникових газів в Україні на період до 2033 року»

Проєкт розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії впровадження системи торгівлі квотами на викиди парникових газів в Україні на період до 2033 року» розроблено з метою створення організаційних та правових засад реалізації державної політики у сфері зміни клімату щодо впровадження системи торгівлі квотами на викиди парникових газів.

Назва органу виконавчої влади, що розробляв нормативний акт

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України

Назва структурного підрозділу, що розробив нормативний акт, адреса та телефони

Департамент запобігання промислового забрудненню та кліматичної політики, вул. Митрополита Василя Липківського, 35, м. Київ, 03035; тел. (044) 594-91-05.

Зазначений проєкт акта оприлюднено на офіційному вебсайті Міндовкілля: www.mepr.gov.ua.

Строк прийняття зауважень та пропозицій до зазначеного проєкту акта від фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань становить один місяць з дня оприлюднення. Зауваження та пропозиції надаються на поштову адресу Міндовкілля: вул. Митрополита Василя Липківського, 35; м. Київ, 03035 та електронну адресу: info@mepr.gov.ua.

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України

[Проєкт Розпорядження](#)

[СТВ](#)

[Операційний план](#)

[Пояснювальна записка](#)

[Повідомлення про оприлюднення](#)

<https://mepr.gov.ua/povidomlennya-pro-oprylyudnennya-proyektu-rozporyadzhennya-kabinetu-ministriv-ukrayiny-pro-shvalennya-strategiyi-vprovadzhennya-systemy-torgivli-kvotamy-na-vykydy-parnykovyh-gaziv-v-ukrayini-na-period/>

Три етапи запровадження СТВ в Україні

Підготовчий етап, 2024-2025 рр.: Розробка та прийняття відповідного *закону* та інших НПА, створення нових або розширення функціональних *обов'язків* існуючих установ, впровадження відповідних адміністративних *процедур*, покращення технічної *інфраструктури* для МЗВ ПГ, сприяння взаємодії та підвищенню *обізнаності* учасників ринку, а також організацію *навчання* та надання підтримки відповідним установам та зацікавленим сторонам.

Пілотний етап функціонування, 2026-2028 рр.: *Перевірка* ефективності, можливостей та готовності СТВ в Україні, враховуючи національні обставини. *Виявлення та вирішення* потенційних викликів, вдосконалення регуляторних механізмів, підвищення кваліфікації учасників ринку та підготовка до повноцінного функціонування СТВ.

1-й етап повноцінного функціонування, 2029-2033 рр.: Створення *надійної ринкової системи*, посилення регуляторного контролю та вдосконалення відповідних механізмів нагляду, сприяння інтеграції додаткових секторів у СТВ, *забезпечення* приєднання/під'єднання до СТВ ЄС, підвищення потенціалу для підтримки вуглецевого ринку.

Government of the Netherlands

UABIO

Тренінг з питань скорочення викидів парникових газів

Дякую за увагу!

Тетяна Желєзна

 Експерт UABIO, к.т.н.

 +380 67 588 5585

 zhelyezna@uabio.org

 <https://uabio.org>

